NORAKSTS
Lieta Nr.A420764910
AA43-2751-11/9

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2011.gada 9.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente S.Liniņa,
tiesneši I.Amona un V.Poķis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *T.A.* pieteikuma par */novads/* domes 2010.gada 15.septembra lēmuma (sēdes protokols Nr.14, 12§) „Par */novads/* bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanu" atcelšanu un morālā kaitējuma 600 latu apmērā piedziņu, sakarā ar */novads/* domes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 20.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2010.gada 15.septembrī */novads/* domes (turpmāk - atbildētājs vai Dome) sēdē ar lēmumu (sēdes protokols Nr.14, 12.§) „Par */novads/* bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanu" (turpmāk - Lēmums) nolēma: 1) noteikt */novads/* bāriņtiesas sastāvā četrus bāriņtiesu locekļus; 2) ar 2010.gada 1.novembri atbrīvot *T.A.* no */novads/* bāriņtiesu locekļu sastāva, saskaņā ar Darba likuma 101.panta pirmās daļas 11.punktu.

[2] 2010.gada 30.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *T.A.* (turpmāk - pieteicēja) pieteikums par Lēmuma atcelšanu un morālā kaitējuma Ls 600 apmērā atlīdzināšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk minēto.

[2.1] Pieteicēja */novads/* bāriņtiesā (turpmāk - bāriņtiesa) ir ievēlēta no 2009.gada 26.augusta ar Domes sēdes lēmumu (sēdes protokols Nr.6, 6.§) „Par novada pašvaldības bāriņtiesas izveidošanu" kā bāriņtiesas locekle un bāriņtiesas */amats/*, pamatojoties uz */novads/* bāriņtiesas nolikumu, kas apstiprināts 2009.gada 4.septembrī. Minētos darba pienākumus pieteicēja veikusi kā papildus darbu.

[2.2] 2009.gada 1.decembrī, pildot darba pienākumus pamatdarbā */darbavieta/*, pieteicēja cietusi nelaimes gadījumā, kura rezultātā viņai iestājusies darba nespēja. Līdz ar to pieteicēja nebija spējīga veikt darba pienākumus gan pamatdarbā, gan papildus darbā. Pēc sešu mēnešu ārstēšanās perioda pieteicēja nosūtīta uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju (turpmāk – VDEĀVK), kur 2010.gada 1.jūnijā pieņemts atzinums par pārejošas darbnespējas laika perioda pagarināšanu.

[2.3] Saņemot Lēmumu, ir izjutusi veselības pasliktināšanos. Pieteicēja uzskata, ka viņai nodarīts morālais kaitējums, kas viņai izraisījis ciešanas un iekšējos pārdzīvojumus. Pieteicēja uzskata, ka ir aizskartas viņas ar likumu aizsargātās tiesības.

[3] Dome rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[3.1] Domes ievēlētie bāriņtiesas locekļi, kuri nav atbrīvoti no pamatdarba, bāriņtiesā strādā uz stundu apmaksas likmi. Bāriņtiesas locekļi saņem atalgojumu par piedalīšanos bāriņtiesas sēdēs un citu bāriņtiesas locekļu pienākumu pildīšanu. Samaksa par stundu tiek noteikta, par pamatu ņemot bāriņtiesas priekšsēdētāja amatalgu, saskaņā ar */novads/* pašvaldības darba samaksas un sociālo garantiju nolikuma 2.6.apakšpunktu.

[3.2] Dome, izvērtējot situāciju bāriņtiesas darbībā, konstatēja, ka ilgstošu laika periodu bāriņtiesas funkcionālā darbība nav pilnvērtīgi nodrošināta un bāriņtiesas darbība ir faktiski paralizēta. Nav iespējams funkcionāli un kvalitatīvi pildīt bāriņtiesas funkcijas, kuras reglamentētas likuma normās un */novads/* bāriņtiesas nolikumā. Tādējādi Dome nonāca pie secinājuma, ka nepieciešama bāriņtiesas sastāva skaita palielināšana. 2010.gada 18.augusta Domes sēdē pieņemts lēmums palielināt bāriņtiesas locekļu skaitu par vienu vienību.

[3.4] Bāriņtiesas priekšsēdētāja, izvērtējot bāriņtiesas funkcionālo darbību, secināja, ka nav nepieciešama viena bāriņtiesas locekļa vienība, jo faktiski bāriņtiesas locekļu pienākumu izpildi nodrošina jau esošie bāriņtiesas locekļi. Tādēļ, pamatojoties uz bāriņtiesas priekšsēdētājas 2010.gada 6.septembra iesniegumu Nr.1-14/242, kurā izteikts samazināt bāriņtiesas locekļu skaitu par vienu vienību, Dome pieņēma Lēmumu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 20.aprīļa spriedumu nolemts daļēji apmierināt pieteikumu:

1) Lēmums atcelts ar tā pieņemšanas dienu;

2) uzlikts par pienākumu Domei atjaunot pieteicēju bāriņtiesas locekles amatā mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas;

3) uzlikts par pienākumu Domei atlīdzināt pieteicējai nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2010.gada 2.decembra līdz atjaunošanai bāriņtiesas locekles amatā, ņemot vērā vidējo pieteicējas darba samaksu par 2009.gada oktobra un novembra mēnešiem;

4) uzlikts pienākums Domei atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu Ls 200 apmērā.

Spriedums pamatots ar turpmāk minēto.

[4.1] Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 2.panta pirmo daļu bāriņtiesa ir novada vai republikas pilsētas pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde. Minētā likuma 9.panta pirmā daļa noteic, ka bāriņtiesas priekšsēdētāju, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieku un ne mazāk kā trīs bāriņtiesas locekļus

ievēlē attiecīgās pašvaldības dome uz pieciem gadiem. Savukārt atbrīvošanu no amata reglamentē Bāriņtiesas likuma 12.pants.

Atbildētājs Lēmumu pamatojis ar Bāriņtiesas likuma 12.panta otro daļu un Darba likuma 101.panta pirmās daļas 11.punktu. Tomēr, ievērojot to, ka bāriņtiesas loceklis ir nevis darba ņēmējs, ar kuru Dome nodibinājusi darba tiesiskās attiecības, bet gan Domei īpaši pakļauta persona, tad lēmums par bāriņtiesas locekļa tiesiskā statusa izbeigšanu, ja tas būtiski ierobežo īpaši pakļautās personas cilvēktiesības, ir administratīvais akts, līdz ar to norāde Lēmumā uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 11.punktu ir nepamatota.

[4.2] Bāriņtiesas likuma 12.panta otrā daļa noteic, ka bāriņtiesas locekli atbrīvo no amata sakarā ar bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanu. Tātad likumdevējs Domei ir piešķīris tiesības bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanas gadījumā izdot brīvo administratīvo aktu. Proti, ja Dome secina, ka administratīvais akts ir izdodams, tā izdod šo aktu, ievērojot piemērojamā tiesību normā noteiktos ietvarus, un šajos ietvaros, pamatodamās uz lietderības apsvērumiem, nosaka administratīvā akta saturu.

Tātad izskatāmajā lietā Domei, secinot, ka nepieciešams samazināt vienu bāriņtiesas locekli, bija nepieciešams izvērtēt, kuru samazināt. Pieņemot lēmumu par bāriņtiesas locekļa samazināšanu, Domei bija jāievēro Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma pārejas noteikumu 8.punkta 6) apakšpunktā noteiktais.

Konkrētajā gadījumā, pieņemot Lēmumu par pieteicējas atbrīvošanu no amata sakarā ar bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanu, Dome nav vērtējusi, kuriem bāriņtiesas locekļiem ir priekšrocības saglabāt amatu, ņemot vērā darba rezultātus, kvalifikāciju un tml. Proti, Dome nav veikusi bāriņtiesas locekļu salīdzināšanu, tātad nav izdarījusi lietderības apsvērumus par to, kādēļ tieši pieteicēja atbrīvojama no amata. To, ka Dome nav izdarījusi lietderības apsvērumus tiesas sēdē apliecināja atbildētāja pārstāve, norādot, ka Dome paļāvusies uz Bāriņtiesas priekšsēdētājas mutisko paskaidrojumu.

[4.3] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 67.panta otrās daļas 6.punkts noteic, ka rakstveidā izdotajam administratīvajam aktam jāsatur administratīvā akta pamatojumu, it sevišķi ietverot lietderības apsvērumus.

Tiesa secināja, ka konkrētajā gadījumā no Lēmuma nav saprotams, kādēļ, samazinot bāriņtiesas locekļu skaitu, no amata atbrīvota tieši pieteicēja. Līdz ar to pamatojuma trūkums Lēmumā ir atzīstams par tādu procesuālo pārkāpumu, kas varēja ietekmēt administratīvā akta saturu, tādēļ Lēmums ir atceļams jau šī procesuālā pārkāpuma dēļ.

[4.4] APL 14.^{1}pants noteic, ka iestāde un tiesa, pieņemot lēmumus, ievēro objektivitāti un dod procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus. Savukārt minētā likuma 62.panta pirmā daļa noteic, ka, lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam vai trešajai personai, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta vai trešās personas viedokli un argumentus šajā lietā.

Izskatāmajā lietā atbildētājs, pieņemot Lēmumu, neuzklausīja pieteicējas viedokli, līdz ar to pārkāpa procesuālā taisnīguma principu.

[4.5] Jautājumos, kas attiecas uz institucionālās sistēmas organizāciju, valsts pārvaldei (arī pašvaldībām) ir ļoti plaša rīcības brīvība, kas principā nav pakļauta tiesas kontrolei. Tiesai iejaucoties šajos procesos, tiktu pārkāpts varas dalīšanas princips.

Tomēr iepriekšteiktais nenozīmē, ka nav iespējama situācija, kad institucionālā reorganizācija ir vērsta uz to, lai panāktu konkrētas amatpersonas atbrīvošanu. Šādām darbībām ir jābūt pakļautām tiesas kontrolei tiktāl, ciktāl tiesa var pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, tai skaitā, rīkojusies patvaļīgi vai pārkāpusi procesuālā taisnīguma principu *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 24.maija sprieduma lietā SKA-216/2007 10.punktu)*.

[4.6] Izvērtējusi bāriņtiesas reorganizācijas procesu, tiesa atzina, ka sākotnējā bāriņtiesas locekļu skaita palielināšana par vienu vienību, bet jau pēc 28 dienām samazināšana par vienu vienību, ir bijusi formāla. Viss process kopumā liecina par to, ka minētā bāriņtiesas reorganizācija bijusi ar mērķi atbrīvoties no pieteicējas un viņas amatā iecelt *A.D.*. Tas pēc būtības izriet gan no bāriņtiesas priekšsēdētājas 2010.gada 9.augusta iesnieguma Nr.1-14/199, gan arī no 2010.gada 8.septembra skaidrojuma. Tādējādi ir konstatējama Domes patvaļīga rīcība, līdz ar to arī patvaļas aizlieguma principa pārkāpums.

[4.5] Ņemot vērā, ka Lēmums pieņemts pārkāpjot procesuālā taisnīguma principu, patvaļas aizlieguma principu un neizdarot lietderības apsvērumus, tiesa atzinusi, ka Lēmums ir atceļams ar tā pieņemšanas brīdi. Līdz ar to pieteikums šajā daļā ir apmierināms.

[4.6] Saskaņā ar APL 253.panta otro daļu, ja nepieciešams, it īpaši ja pirms administratīvā akta atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu uzsākta tā izpilde, tiesa spriedumā norāda, kādā veidā iestādei jānovērš uzsāktās izpildes sekas, un uzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības.

Tā kā tiesa atzina, ka Lēmums ir atceļams, jo pieteicēja no bāriņtiesas locekles amata atbrīvota nepamatoti, tad */novads/* domei ir uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējai nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2010.gada 2.decembra, kad pieteicējai bija beigusies darba nespēja un viņa varēja pildīt bāriņtiesas locekles amata pienākumus, līdz atjaunošanai minētajā amatā *(sal. sk., piemēram, Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 14.janvāra sprieduma lietā Nr.A42730709 22.punktu)*. Nesaņemtais atalgojums pieteicējai atlīdzināms saskaņā ar */novads/* pašvaldības darba samaksas un sociālo garantiju nolikuma 2.6.apakšpunktu, ņemot vērā vidējo pieteicējas darba samaksu par 2009.gada oktobra un novembra mēnešiem, proti, par pilniem diviem mēnešiem, kuros pieteicēja strādājusi bāriņtiesas locekles amatā.

[4.7] No APL 92.panta, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 1.panta, 4.panta pirmās daļas un 5.panta secināts, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu (arī morālā kaitējuma), ja zaudējumi nodarīti ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku.

Morālā kaitējuma tiesiskais pamats tiek uzskatīts par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Izskatāmajā lietā tiesa atzina, ka Lēmums ir atceļams, jo pieteicēja patvaļīgi un nepamatoti atbrīvota no Bāriņtiesas locekles amata, tātad konstatējama pieteicējas aizsargāta interese, lai Domes rīcība nebūtu patvaļīga, bet, izdarot lietderības apsvērumus, pamatota un taisnīga.

Tādējādi izskatāmajā lietā ir atzīstams, ka morālā kaitējuma tiesiskais pamats ir pierādīts.

[4.8] Saskaņā ar APL 94.panta ceturto daļu atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā. Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmo daļu personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzdalību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Pieteicēja norādījusi, ka, saņemot Lēmumu, ir izjutusi veselības pasliktināšanos, jo Lēmums izraisījis ciešanas un iekšējos pārdzīvojumus. Līdz ar to pieteicēja uzskata, ka viņai nodarītā morālā kaitējuma atbilstošs atlīdzinājums būtu Ls 600, kas atbilst viena mēneša slimības pabalsta apmēram, ko viņa saņēmusi darba nespējas laikā.

[4.9] Administratīvo tiesu praksē ir nostiprinājusies atziņa, ka atbilstoši APL 94.panta ceturtajai daļai iepriekšējā stāvokļa atjaunošana (jeb restitūcija), kuras rezultātā pārkāpuma radītās sekas tiek likvidētas un tiek atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja prettiesiskais administratīvais akts nebūtu izdots, ir primārais atlīdzinājuma veids (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 17.novembra sprieduma lietā SKA-505/2009 7.punktu*).

Izskatāmajā lietā, atceļot Lēmumu ar tā pieņemšanas dienu un uzliekot Domei pienākumu atlīdzināt pieteicējai nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2010.gada 2.decembra līdz atjaunošanai bāriņtiesas locekles amatā, tiek atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja prettiesiskais administratīvais akts nebūtu izdots. Tomēr restitūcija, tiesas ieskatā, konkrētajā gadījumā nav atbilstošs morālā kaitējuma atlīdzinājums.

Nosakot morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru, vērā ņemams tas, ka: 1) ar */novads/* domes 2010.gada 15.septembra lēmumu (sēdes protokols Nr.14, 12.§) netika ievērota pieteicējas aizsargāta interese, lai Domes rīcība nebūtu patvaļīga, bet, izdarot lietderības apsvērumus, pamatota un taisnīga; 2) */novads/* domes 2010.gada 15.septembra lēmuma (sēdes protokols Nr.14, 12.§) rezultātā pieteicējai laika posmā no 2010.gada 2.decembra līdz sprieduma sastādīšanas dienai tika liegtas tiesības pildīt Bāriņtiesas locekles pienākumus, tātad tika liegtas tiesības uz papildus darbu; 3) Domes Lēmums pieņemts bez pamatojuma, pārkāpjot procesuālā taisnīguma un patvaļas aizlieguma principus; 4) par Lēmumu pieteicēja uzzinājusi laikā, kad veselības dēļ atradusies darba nespējā, kas tiesas ieskatā vairoja morālās ciešanas.

Tiesa secināja, ka atbrīvošana no bāriņtiesas locekles amata pieteicējā radīja neziņu par attiecīgā lēmuma pamatotību, tātad neziņu par to, kādēļ tieši viņa ir atbrīvota no amata, nevis kāds cits bāriņtiesas loceklis, tai skaitā *A.D.*, kurai ir zemāka izglītība un mazāka pieredze attiecīgajā darbā. Tas tiesas ieskatā pieteicējai varēja radīt vilšanās sajūtu, kā arī sajūtu, ka persona ir pilnībā atkarīga no Domes patvaļīgās rīcības. Tādējādi arī secināts, ka pieteicējai ir nodarīts būtisks morālais kaitējums, kas, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus, būtu atlīdzināms naudā.

Tādēļ Domei uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu 200 latu apmērā, kas tiesas ieskatā ir samērīgi ar lietā iepriekš konstatētajiem apstākļiem un pieteicējai nodarītajām ciešanām, kuras viņai izraisījis nepamatotais un patvaļīgais Lēmums.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 20.aprīļa spriedumu atbildētāja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Ir apšaubāma tiesas kompetence lemt par pieteicējas atjaunošanu bāriņtiesas locekļa amatā, jo atbilstoši Bāriņtiesas likuma 9.panta 1.punktam bāriņtiesas locekli ievēl dome uz pieciem gadiem.

[5.2] Pašvaldību lēmumi par štatu struktūras apstiprināšanu, amatu likvidēšanu un strukturālām izmaiņām ir uzskatāmi par pašvaldības iekšējiem lēmumiem, kas skar pašu iestādi un attiecas uz tās darba organizāciju.

[5.3] Pieņemot Lēmumu, prioritāti Dome orientējās uz sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti. Paplašinot bāriņtiesas locekļu sastāvu, papildus atalgojuma fondā nepieciešami finanšu līdzekļi visiem bāriņtiesas sastāva locekļiem, ņemot vērā, ka bāriņtiesas finanšu budžets bija izsmelts un šādiem mērķiem finanses nav paredzētas bāriņtiesas budžetā.

[5.4] Nav pamatots tiesas secinājums, ka bāriņtiesas locekļu skaita samazināšana tika veikta, lai atbrīvotu konkrētu personu no amata un reorganizācija ir notikusi formāli.

Tiesa nav izvērtējusi bāriņtiesas priekšsēdētājas paskaidrojumu, kurā ir nepārprotamai argumentēts viedoklis par bāriņtiesas locekļa pienākumu veikšanu un izvērtēti bāriņtiesu locekļu darba rezultāti. Nav ņemts vērā fakts, ka bāriņtiesas priekšsēdētājai pieteicēja telefoniski jau izteica savu viedokli, ka bāriņtiesas locekļa pienākumus morāli nebūs spējīga veikt.

Konkrētajā gadījumā Dome pieņēma lēmumu par pieteicējas atbrīvošanu no amata sakarā ar bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanu, jo Domei ir nepieciešams bāriņtiesas loceklis, kas reāli veic šos pienākumus.

[5.5] Bāriņtiesas loceklei *A.D.* bāriņtiesas darba pieredze ir kopš 2008.gada.

[5.6] Nav pamatots tiesas uzliktais pienākums maksāt atalgojumu pieteicējai par pamatu ņemot 2009.gada samaksu, jo atbilstoši Domes apstiprinātam amatu sarakstam, bāriņtiesas locekļu atalgojums ir noteikts pēc bāriņtiesu locekļu faktiski nostrādātām stundām. Papildus finanšu līdzekļi atalgojuma izmaksām budžetā nav paredzēti.

[5.7] Dome nepiekrīt tiesas secinājumam, ka pieteicējai ir nodarīts morālais kaitējums.

[5.8] Tiesa, uzliekot par pienākumu atjaunot pieteicēju amatā, ir pārkāpusi pieteicējas prasījuma robežas.

[6] Pieteicēja paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots. Papildus norādīts, ka atbildētājam bija pienākums pieteicēju uz slimības laiku vienkārši aizstāt ar citu personu, nevis mākslīgi palielināt bāriņtiesas locekļu skaitu.

Pieteicēja norāda, ka nekad nav vēlējusies tikai formāli skaitīties bāriņtiesas sastāvā. Pieteicēja slimības laikā galvenās rūpes veltīja veselības atjaunošanai, nevis domām par darbu.

[7] Ņemot vērā, ka lietas dalībnieki ir piekrituši lietas izskatīšanai rakstveida procesā, Administratīvā apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 114.panta pirmajai daļai lietu izspriež bez tiesas sēdes.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir apmierināms daļā.

[9] APL 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa, izvērtējot Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 20.aprīļa sprieduma motivāciju, atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi un vispusīgi izvērtēja lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pamatoti atzina, ka pieteicējas atbrīvošana no bāriņtiesas locekles amata notikusi prettiesiski, līdz ar to tiesa, novēršot administratīvā akta izpilde sekas, pamatoti noteica atbildētājai pienākumu pieteicējai izmaksāt neizmaksāto atalgojumu. Pirmās instances tiesa pamatoti atzina, ka pieteicējai nodarīts morālais kaitējums, kas atlīdzināms naudā Ls 200 apmērā.

Tā kā pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums par iepriekš minēto ir pareizs un pilnībā pietiekams, apgabaltiesa pievienojas tā motivācijai un tos pašus argumentus vēlreiz neatkārto.

[10] Pārsūdzētais Domes 2010.gada 15.septembra lēmums (sēdes protokols Nr.14, 12.§) „Par */novads/* bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanu" satur divas daļas. Proti, lēmuma 1.punktā noteikts */novads/* bāriņtiesas sastāva bāriņtiesu locekļu skaits, bet 2.punktā nolemts ar 2010.gada 1.novembri atbrīvot *T.A.* no bāriņtiesas locekļu sastāva.

Pamatots ir apelācijas sūdzības arguments, ka tiesa nepamatoti atcēlusi Lēmuma 1.punktu. Lēmums par bāriņtiesas locekļu skaita noteikšanu ir pašvaldības iekšējais lēmums un tiesas kompetencē saskaņā ar APL 1.panta trešās daļas 2.punktu un 103.panta pirmo daļu nav to pārbaudīt.

Tiesas kompetencē ir pārbaudīt iestādei īpaši pakļautas personas atbrīvošanu no amata, par kādu atzīstams bāriņtiesas loceklis, pamatotību. Tātad šajā lietā pārbaudāms tikai Lēmuma 2.punkts. Arī no pieteikuma izriet, ka pieteicēja pārsūdz tikai Domes lēmuma 2.punktu. Pirmās instances tiesa to ir vērtējusi un pamatoti atzinusi, ka, bāriņtiesas locekļu samazināšanas rezultātā, atbrīvojot tieši pieteicēju, iestāde ir pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, proti, rīkojusies patvaļīgi un pārkāpusi procesuālā taisnīguma principu.

Ņemot vērā, ka Lēmums par pieteicējas atbrīvošanu ir izpildīts, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteikuma priekšmets šajā lietā ir Lēmuma par pieteicējas atbrīvošanu atzīšana par prettiesisku.

Tā kā apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas secinājumam, ka Lēmums par pieteicējas atbrīvošanu ir nepamatots, tas nav atceļams, bet ir atzīstams par prettiesisku.

[11] Lai gan sākotnēji pieteikumā pieteicēja nav tieši lūgusi viņu atjaunot amatā, no pieteikuma būtības un pieteicējas 2011.gada 19.oktobra pieteikuma precizējumiem secināms, ka pieteicēja vēlas tikt atjaunota bāriņtiesas locekles amatā.

Saskaņā ar APL 253.panta otro daļu, ja nepieciešams, it īpaši ja pirms administratīvā akta atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu uzsākta tā izpilde, tiesa spriedumā norāda, kādā veidā iestādei jānovērš uzsāktās izpildes sekas, un uzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības.

Bāriņtiesu likuma 7.panta otrā daļa noteic, ka bāriņtiesā ievēlējamo bāriņtiesas locekļu skaitu nosaka attiecīgās pašvaldības dome atbilstoši pašvaldības administratīvajā teritorijā deklarēto iedzīvotāju skaitam, lai pilnvērtīgi nodrošinātu bērnu un citu rīcībnespējīgo personu tiesību un interešu aizsardzību. Minētā panta pirmā daļa paredz, ka bāriņtiesas sastāvā ir bāriņtiesas priekšsēdētājs un vismaz trīs bāriņtiesas locekļi.

Tādējādi bāriņtiesas locekļu skaita noteikšanā pašvaldībai ir dota rīcības brīvība, ievērojot normatīvajā aktā noteiktās robežas. Līdz ar to tiesas kompetencē nav noteikt, cik bāriņtiesas locekļi konkrētajā pašvaldībā ir nepieciešamai. Minētais ir jāņem vērā, lemjot par pārsūdzētā lēmuma izpildes seku novēršanu šajā lietā.

Ar Domes 2010.gada 15.septembra lēmuma (sēdes protokols Nr.14, 12.§) „Par */novads/* bāriņtiesas locekļu skaita samazināšanu" 1.punktu noteikts, ka */novads/* bāriņtiesas sastāvā ir četri bāriņtiesas locekļi. No lietas materiāliem izriet, ka šobrīd Dome bāriņtiesas sastāvā ir ievēlējusi bāriņtiesas priekšsēdētāju *I.N.* un četrus bāriņtiesas locekļus – *S.R.*, *I.Š.*, *V.S.* un *A.D.*, tādējādi pieteicējas atjaunošana amatā tiesiski nav iespējama tā iemesla dēļ, ka bāriņtiesā ir paredzēti tikai četri bāriņtiesas locekļi.

Līdz ar to noraidāms pieteicējas lūgums atjaunot viņu bāriņtiesas locekles amatā.

[12] No Domes 20011.gada 30.septembra izziņas Nr.35 izriet, ka, būdama bāriņtiesas locekles amatā, pieteicēja atalgojumu saņēmusi 2009.gada oktobra un novembra mēnesī. Minētais atalgojums aprēķināts saskaņā ar */novads/* pašvaldības darba samaksas un sociālo garantiju nolikuma 2.6.punktu. Kā izriet no Domes paskaidrojumiem, citus ienākumus no pašvaldības budžeta pieteicēja nav saņēmusi. Ievērojot, ka pieteicējai no 2009.gada 1.decembra līdz 2010.gada 1.decembrim bija darba nespēja (*lietas 13., 15. un 49.lapa*), pieteicējai atlīdzināms nesaņemtais atalgojums par periodu no 2010.gada 2.decembra līdz šā sprieduma spēkā stāšanās brīdim, ņemot vērā pieteicējas vidējo darba samaksu par 2009.gada oktobra un novembra mēnešiem.

[13] Nav pamatots apelācijas sūdzības arguments, ka tiesa nav vērtējusi bāriņtiesas priekšsēdētājas 2010.gada 8.septembrī sniegto informāciju. Pirmās instance tiesa secināja un apgabaltiesa pievienojas šim secinājumam, ka Dome nav veikusi visu bāriņtiesas locekļu darba rezultātu un kvalifikācijas izvērtēšanu, tātad nav izdarījusi lietderības apsvērumus, līdz ar to nav nozīmes bāriņtiesas priekšsēdētājas sniegtajam viedoklim par pieteicējas darba rezultātiem, jo tas netika salīdzināts ar pārējo bāriņtiesas locekļu darba rezultātiem.

[14] Bāriņtiesu likuma 12.panta trešā daļa cita starp paredz, ja bāriņtiesas priekšsēdētāju un bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieku atbrīvo no amata sakarā ar amata likvidēšanu vai bāriņtiesas locekli atbrīvo no amata sakarā ar amata likvidēšanu, attiecīgā persona par atbrīvošanu rakstveidā brīdināma vismaz vienu mēnesi iepriekš.

Konkrētajā gadījumā pieteicēja no darba tika atbrīvota bez brīdinājuma. Lēmums pieņemts pieteicēju nebrīdinot (*lietas 46.- 47.lapa*). Minētais procesuālais pārkāpums ir būtisks un papildus apstiprina pārsūdzētā lēmuma par pieteicējas atbrīvošanu prettiesiskumu.

[15] Atlīdzinājumam ir jāatbilst nodarītajam kaitējumam. Jo nopietnāks kaitējums, jo ievērojamākam jābūt atlīdzinājumam. Turklāt jāņem vērā, ka morālais kaitējums ir subjektīvs jēdziens, tie ir personas iekšēji pārdzīvojumi. Likumdevējs Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.pantā ir noteicis vadlīnijas atlīdzinājuma par morālo kaitējumu noteikšanā, tomēr jāņem vērā, ka morālā kaitējuma atlīdzināšana prasa novērtēt citai personai vien zināmas sajūtas (*sk., piemēram, Senāta 2011.gada 5.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-25/2011 12.-14.punktu*).

Ievērojot minēto, nav pamatoti iestādes apsvērumi, ka tiesa, novērtējot morālā kaitējuma smagumu, ir ņēmusi vērā tikai pieteicējas argumentus, bet nav pamatojusi morālā kaitējuma apmēru. Tiesa ir izvērtējusi morālā kaitējuma pamatojumu un pamatoti secinājusi, ka Lēmums varēja atstāt ietekmi uz

pieteicēju, radot morālo spriedzi un pastiprinot morālās ciešanas. Tādēļ, novērtējot minētos apstākļus līdztekus iestādes lēmuma pieņemšanas apstākļiem un iestādes un pieteicējas rīcībai, tiesa ir objektīvi izvērtējusi konkrētās lietas apstākļus un noteikusi atbilstīgu atlīdzinājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

daļēji apmierināt *T.A.* pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku */novads/* domes 2010.gada 15.septembra lēmuma (sēdes protokols Nr.14, 12.§) 2.punktu ar tā pieņemšanas dienu.

Uzlikt pienākumu */novads/* domei atlīdzināt *T.A.* nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2010.gada 2.decembra līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim, ņemot vērā vidējo *T.A.* darba samaksu par 2009.gada oktobra un novembra mēnešiem.

Uzlikt pienākumu */novads/* domei atlīdzināt *T.A.* morālo kaitējumu Ls 200 apmērā.

Noraidīt *T.A.* pieteikumu daļā par viņas atjaunošanu amatā.

Uzlikt pienākumu */novads/* pašvaldībai atmaksāt *T.A.* viņas samaksāto valsts nodevu Ls 20 apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente *(paraksts)* S.Liniņa

Tiesneši *(paraksts)* I.Amona

(paraksts) V.Poķis

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese S.Liniņa
Rīgā,2011.gada 9.novembrī